

Hyvinvointialueneuvottelu Lapin hyvinvointialue

Aika: 14.11.2023

Paikka: Mariankatu 9, kokoushuone Jakovara, 00170 Helsinki

Alueen edustajat

Tapani Melaluoto, aluehallituksen puheenjohtaja

Jari Jokela, hyvinvointialuejohtaja

Liisa Niiranen, sosiaalijohtaja

Miia Palo, terveysjohtaja

Mikko Häikiö, kehitysjohtaja

Markus Aarto, pelastusjohtaja

Seija Voutilainen, vs. talousjohtaja

Sirkka-Liisa Olli, strategiajohtaja

Harri Tiuraniemi, hallintojohtaja

Puheenjohtajisto

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja

Tiina Snellman, neuvotteleva virkamies, SM, varapuheenjohtaja

Valtioneuvoston edustajat

Anna Cantell-Forsbom, osastopäällikkö, STM

Taru Koivisto, johtaja, STM (13.30 saakka)

Antto Korhonen, neuvotteleva virkamies VM/KAO

Virpi Vuorinen, budjettineuvos VM/BO

Tuulikki Louet-Lehtoniemi, arviointipäällikkö, THL

Seppo Lehto, pelastusylitarkastaja, AVI

Jussi Lind, erityisasiantuntija, STM (asiantuntijasihteeri)

1. Tilaisuuden avaus

Puheenjohtajat osastopäällikkö Kari Hakari ja neuvotteleva virkamies Tiina Snellman avasivat neuvottelun kello 10.00.

2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen

Päätösesitys: Todetaan osallistujat, lyhyt esittäytyminen ja hyväksytään asialista muutoksitta.

Päätös: Todettiin esityslistan mukaisesti

3. Hallitusohjelma

3.1 Hallitusohjelman linjaukset

Palvelureformi,

Palvelureformi on sosiaali- ja terveydenhuollon sisällöllisen uudistumisen reformi. Reformin keskeisenä tavoitteena on tukea alueiden uudistusohjelmien toimeenpanoa ja varmistaa alueiden taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttaminen.

Kiireelliseksi luokitellut pelastustoimen hallitusohjelmataavoitteet,

Pelastusalalla käynnistetään kansallinen hanke työturvallisuuden parantamiseksi. Pelastusalan työhyvinvointiin kiinnitetään erityistä huomiota.

Ohjauksen yhtenäistäminen,

Ohjauksen yhteensovittamisella tavoitellaan uudistuksen tavoitteiden saavuttamista: palvelujen yhdenvertaisuuden turvaamista ja kustannusten kasvun hillintää sekä kustannusvaikuttavuutta. Hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittaminen säädetään valtiovarainministeriön tehtäväksi ja vahvistetaan ministeriön voimavaroja. Valtiovarainministeriön johdolla STM, SM ja VM sekä muut viranomaiset seuraavat ja arvioivat hyvinvointialueiden toiminnan vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuloksellisuutta.

Alueen yleiskatsaus ja huomiot hallitusohjelmasta

Alue valmistelee tämän kohdan. Alueen yleiskatsaus ja näkemykset hallitusohjelmasta kokonaisuutena, ei muutosohjelmien esittelyä. (Liitteessä 2)

Päätösesitys: Käydään läpi hallitusohjelman keskeiset hyvinvointialueita koskevat linjaukset sekä alueen yleinen tilanne.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesityksen mukaisesti.

4. Alueen tilanne – palveluiden toteutuminen ja talouden tila

4.1 Hyvinvointialueen tilannekuvaraportti ja asiantuntija-arviot

Käydään läpi taustamateriaalien sekä tilannekuva-analyysin pohjalta tehdyt havainnot alueen tilanteesta. Hyvinvointialueen tilannekuvaraportin sekä asiantuntija-arvioiden keskeiset nostot on kuvattu liitteessä 3.

4.2 Alueen muutos- ja uudistusohjelma

Alueen uudistumistyötä ohjaa kullakin alueella muutos- ja/tai uudistusohjelma. Alue esittelee oman ohjelmansa keskeiset tavoitteet ja aikataulun. Alueen muutos- ja uudistusohjelmakokonaisuus on esitelty liitteessä 4.

4.3 Alueen oma nosto (sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen erityiskysymykset)

Alueen oma nosto: Pienten asiointialueiden palvelut/ hybridimalli on esitetty liitteessä 5.

Päätösehdotus: Käydään läpi alueen tilanne sekä keskeiset haasteet. Kuultiin alueen muutosohjelman toteutuksen tavoitteet ja aikataulu.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesityksen mukaisesti.

5. Johtopäätökset

5.1 Yhteinen näkemys alueen tilanteesta (neuvottelusta)

Neuvotteluiden pohjalta muodostetaan yhteinen näkemys alueen tilanteesta. Tämä kohta sovi-
taan neuvottelussa yhdessä alueen edustajien kanssa ja kirjataan keskeiset asiat ja huomiot.

Päätösehdotus: puheenjohtaja tekee päätösehdotuksen kokouksessa

Päätös:

Todettiin, että neuvotteluissa on syntynyt yhteinen tilannekuva Lapin hyvinvointialueen tilanteesta. Todettiin lainsäädännön ja rahoituksen näkökulmasta merkityksellisinä erityisesti Lappia koskevinä kysymyksinä Naton vaikutukset, matkailun aiheuttama satunnainen palvelutarpeen kasvu sekä KELA-matkakorvaukset. Todettiin merkittävä toiminnan ja talouden tasapainottamisen tarve. Riskiksi nousee lyhyen tähtäimen toimenpiteiden mahdolliset pitemmän aikavälin haittavaikutukset. Meri-Lapin keskussairaalan osalta nähtiin ohjaukseen ja poliittiseen päätöksentekoon liittyviä riskejä. Todettiin, että Lapissa päätöksentekoa tulee merkittävästi vauhdittaa toiminnan ja talouden uudistamiseksi. Yhteistyöalueen osalta alueella on hyvät valmiudet edistää yhteisiä toimia; alue on muuta maata edellä YTA-yhteistyössä.

5.2 Vaikutukset STM ja SM selvityksiin

Kirjataan mahdolliset neuvotteluiden tuomat muutokset selvityksiin.

Päätösehdotus: Puheenjohtaja tekee päätösehdotuksen kokouksessa

Päätös: Todettiin, että ei ole vaikutuksia.

5.3 Valtioneuvoston toimenpidesuosituksiset

Ehdotukset valtioneuvoston toimenpidesuosituksiksi hyvinvointialueelle:

VM:n ja STM:n suositusehdotukset:

1. Alueen on merkittävästi vauhditettava päätöksentekoa toiminnan ja palveluiden uudistamiseksi sekä talouden tasapainottamiseksi.
2. Alueen on kevennettävä palvelurakennetta ja -verkkoa sekä lisättävä digitaalisten palveluiden käyttöä.

3. Alueen tulee tarkistaa sairaalapalvelujen työnjakoa vastaamaan palvelutarpeen mukaista palveluiden saatavuutta ja kustannusvaikuttavuutta.
4. Alueen on tunnistettava, suunniteltava sekä toimeenpantava tarvittavat toimet vuokratyön käytön vähentämiseksi.
5. Alueen on nopeutettava ja vahvistettava YTA-yhteistyötä.

SM:n suositusehdotukset:

6. Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
7. Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
8. Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
9. Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdenneet resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
10. Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastuslaitosten työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

Päätösehdotus: Annetaan esitetyt toimenpidesuosituksiset

Päätös: Hyväksyttiin päätösehdotus

5.4 Jatkotoimenpiteistä sopiminen

Sovitaan yhdessä jatkotoimenpiteistä ja mahdollisesti seurattavista asioista sekä seurannan aikataulusta ja tavoista.

Päätösehdotus: Puheenjohtaja tekee ehdotuksen seurattavista asioista kokouksessa

Päätös: Toimenpidesuosituksien toteutumista seurataan Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä §24 ja Laki pelastustoimen järjestämisestä §10 mukaisesti. Seuranta tehdään hyvinvointialueen vuosittaisessa selvityksessä, sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön selvityksissä, THL:n asiantuntija-arvioissa, AVI:n asiantuntija-arvioissa, sekä ministeriöiden ja hyvinvointialueiden vuosittaisissa neuvotteluissa.

5 Tilaisuuden päätös

Palautelomake lähetetään osallistujille viikon kuluessa.

Puheenjohtajat Kari Hakari ja Tiina Snellman päättivät neuvottelun klo 14.05

Kari Hakari
Osastopäällikkö
Sosiaali- ja terveysministeriö

Tiina Snellman
Neuvotteleva virkamies
Sisäministeriö

Jari Jokela

Hyvinvointialuejohtaja
Lapin hyvinvointialue

Liitteet

Liite 1: Neuvottelun esitysmateriaali

Liite 2: Alueen yleistilanne

Liite 3: Hyvinvointialueen tilannekuvaraportin sekä asiantuntija-arvioiden keskeiset nostot

Liite 4: Alueen muutosohjelmakokonaisuus

Liite 5: Alueen erillinen oma nosto

Liite 6: Valtioneuvoston toimenpidesuosituksukset

Neuvotteluiden taustamateriaalit:

Hyvinvointialueen oma selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon ja hyvinvointialueen talouden tilasta
Aluetta koskeva Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvio sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä

Aluehallintoviraston asiantuntija-arvio pelastustoimesta hyvinvointialueella

Aluehallintoviraston selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisesta toteutumisesta hyvinvointialueella

Yhteistyöaluetta koskeva Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvio sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä

Valtakunnallinen Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvio sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä

Valviran valtakunnallinen selvitys valvontahavainnosta koskien sosiaali- ja terveydenhuoltoa

Aluehallintoviraston valtakunnallinen asiantuntija-arvio pelastustoimesta

Sosiaali- ja terveysministeriön vuosittainen selvitys – luonnos

Sisäministeriön vuosittainen selvitys

VN/22236/2023-STM-12

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Hakari Kari 913129191

2024-02-23

SNELLMAN TIINA 91259001R

2024-02-23

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Lapin hyvinvointialueen neuvottelu

Liite 1

14.11.2023 klo 10-14

Neuvottelutila jakovara, Mariankatu 9, Helsinki

Asialista

1. Tilaisuuden avaus
2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen
3. Hallitusohjelma
4. Alueen tilanne ja muutosohjelma
 - 4.1 Hyvinvointialueen tilannekuvaraportti (Ministeriö esittelee)
 - 4.2 Alueen muutos- ja uudistusohjelma (Alue esittelee)
 - 4.3 Alueen oma nosto
5. Johtopäätökset
6. Tilaisuuden päätös

2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Osallistujat

Alueen osallistujat

- Tapani Melaluoto, aluehallituksen puheenjohtaja
- Jari Jokela, hyvinvointialuejohtaja
- Liisa Niiranen, sosiaalijohtaja
- Miia Palo, terveysjohtaja
- Mikko Häikiö, kehitysjohtaja
- Markus Aarto, pelastusjohtaja
- Seija Voutilainen, vs. talousjohtaja
- Sirkka-Liisa Olli, strategiajohtaja
- Harri Tiuraniemi, hallintojohtaja

Valtioneuvoston osallistujat

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja

Tiina Snellman, neuvotteleva virkamies, SM, varapuheenjohtaja

Anna Cantell-Forsbom, osastopäällikkö, STM

Taru Koivisto, johtaja, STM

Minna-Marja Jokinen, hallitusneuvos, VM

Virpi Vuorinen, budjettineuvos, VM/BO

Tuulikki Louet-Lehtoniemi, arviointipäällikkö, THL

Jarno Soisalo, pelastusylitarkastaja, AVI

Jussi Lind, erityisasiantuntija, STM (asiantuntijasihteeri)

3. Hallitusohjelma

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Hallitusohjelma jatkaa aiempia uudistuksia

- Hallitusohjelmassa todetaan, että ***sosiaali- ja terveydenhuollon palvelulainsäädäntö sekä siihen liittyvä ohjaus uudistetaan vastaamaan uusia sote-rakenteita ja valtakunnallisia sote-tavoitteita***
- Reformin keskeisenä tavoitteena on **tukea alueiden uudistusohjelmien toimeenpanoa ja varmistaa alueiden taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttaminen**
- Rakennetaan nykyistä selkeämpi kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä
- Tehdään mahdollistavaa lainsäädäntöä ja vaikuttavampaa kansallista ohjausta
 - Poistetaan esteitä mm. integraation, tietojohdamisen, digitalisaation ja henkilöstön riittävyyden edistämiseksi
 - Kevennetään sitä yksityiskohtaista palvelujen sisältöjä koskevaa sääntelyä, joka on tullut tarpeettomaksi hyvinvointialueiden aloittamisen ja sote-järjestämislain mukaisen kansallisen ohjauksen myötä
 - Vahvistetaan yhteistyöaluetasoista ja kansallista kustannusvaikuttavuutta edistävää ohjausta sekä hyvinvointialueiden välistä vertailua

Kansallinen palvelureformi ja alueiden muutosohjelmat muodostavat kokonaisuuden

Finanssipoliittinen tavoite: hillitä kustannusten kasvua 2-3 mrd eurolla vuoteen 2031 mennessä suhteessa vuoden 2023 julkisen talouden perusuraan.

Kansallinen palvelureformi

Kansallisia toimia kuten

Säädösten uudistaminen (mm. terveydenhuolto- ja sosiaalihuoltolait)

Hyvän työn ohjelma ja sote-ammattihenkilölakien muutokset

Tietojohtamisen, digitalisaation ja ohjauksen kehittäminen (mm. sote-järjestämislaki, asiakastietolaki ja mahdollistavampi substanssilainsäädäntö)

0,8 mrd €

Hyvinvointialueiden muutosohjelmat

Alueellisia toimia kuten

Palvelurakenteen kehittäminen (mm. yhteisölliset ja kotiin tuotavat palvelut, palveluohjaus ja palveluketjut, digitaalisten ja etäpalvelujen ensisijaisuus, parhaiden ratkaisujen levittäminen)

Tehostetaan toimintoja ja muutetaan toimintatapoja (mm. investoinnit, hankinnat, tilojen ja palveluverkon järjeistäminen, sairauspoissaolojen vähentäminen, siirtyneet virat)

Lisätään alueiden yhteistyötä ja koordinaatiota (mm. tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, ennakoiva henkilöstö-suunnittelu, lääke-, laite- ja tarvikehankintojen keskittäminen)

1,2 mrd €

Mitä Kansallisella palvelureformilla tavoitellaan?

- **Vauhditetaan alueellista kehittämistyötä**, varmistaen hallittu, samanaikainen ja rohkea muutos koko maassa. Reformin myötä suomalaisella hyvinvointiyhteiskunnalla ja sote-alan henkilöstöllä on paremmat valmiudet ja resilienssi toimia ja turvata ihmisten perusoikeudet jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä.
- **Selkeämpi sote-palvelurakenne**, jotta palvelut, henkilöstö ja resurssit kohdentuvat oikein. Ennaltaehkäisevät, perustason ja erityistason sekä hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut muodostavat porrasteisen kokonaisuuden.
- **Digitaalisten ja yhteisöllisten ratkaisujen ensisijaisuus** parantaa palvelujärjestelmän toimivuutta ja hillitsee menokasvua. Rajalliset sote-resurssit saadaan paremmin riittämään, kun kaikkia palvelukanavia sekä yhteiskunnan ja yhteisöjen resursseja hyödynnetään optimaalisesti. **Panostetaan** poikkihallinnolliseen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, ennaltaehkäisyyn, omahoidon mahdollisuuksiin, perustason palveluihin (ml. integraatio ja jatkuvuus), digitalisaatioon ja palveluohjauksen (ml. kohdennetut palveluketjut ja –kokonaisuudet).
- **Kansallisesti painotetaan vaikuttavia palveluja, toimintamalleja ja johtamista**. Kansallinen palvelulupaus huomioi alueelliset ja yksilölliset tarpeet, mutta myös realistisesti käytettävissä olevat resurssit. Vähähyötyisiä hoitoja ja tutkimuksia vähennetään.
- **Vahvistetaan viiden yhteistyöalueen koordinaatiovastuuta ja kansallista yhteistyötä** vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantamiseksi, erityisesti laaja-alaista erityisosaamista tai merkittäviä investointeja edellyttävien palvelujen ja tehtävien osalta.

Kansallinen palvelureformi

Ennaltaehkäisyn
vahvistaminen

Integraation,
saatavuuden ja
jatkuvuuden
vahvistaminen

Palvelujärjestelmän
selkeyttäminen

Vaikuttavuuden
lisääminen

Varautumisen ja
häiriötilanteiden
hoidon vahvistaminen

Reformin edellyttämät lainsäädännön muutokset (lainsäädännön koordinaatio)

Yleiset palvelut (esim. terveydenhuoltolaki, sosiaalihuoltolaki, IMO-laki)

Mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalvelut (esim.. mielenterveyslaki)

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut (esim.. lastensuojelulaki)

Ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden palvelut (esim. vanhuspalvelulaki, vammaispalvelulaki)

SOTE-henkilöstön riittävyys ja saatavuus (esim. Hyvän työn -ohjelma, sote-ammattihenkilölait)

Tiedonhallinta, tiedolla johtaminen ja digitalisaatio (esim. asiakastietolaki)

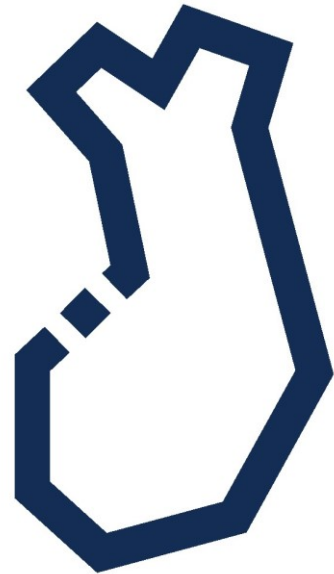
Ohjausjärjestelmän päivittäminen (esim. sote-järjestämislaki)

Yhteydet muihin STM:n ja VN:n hankkeisiin ja ohjelmiin

Kiireelliseksi luokitellut pelastustoimen hallitusohjelmatavoitteet

1. Pelastajien koulutusta lisäämällä ja pelastusvoimien ratkaiseminen.
2. Väestönsuojelun varustuksen oskevan säätelyn uudistaminen ja väestönsuojelutyön organisoinnin kehittäminen.
3. Omatoimisen varustuksen vahvistaminen kaikissa väestöryhmissä.
4. Kansallisen hankkeen käynnistäminen pelastusalan työturvallisuuden parantamiseksi.

RÄDDNINGSVÄSENDET

Työhyvinvoinnin ja -turvallisuuden parantaminen pelastustoimessa

Hallitusohjelma

- Hallitus edistää työturvallisuutta ja työelämän väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisyä. Hallitus parantaa muun muassa hoito- ja pelastushenkilökunnan oikeussuojaa työhön liittyvissä väkivaltatilanteissa virkamiehen suojaa vastaavaksi.
- Hallitus käynnistää kansallisen hankkeen pelastusalan työturvallisuuden parantamiseksi. Rikoslakia muutetaan siten, että väkivallasta ensihoitohenkilöstöä kohtaan tai sillä uhkaamisesta seuraava rangaistus vastaa virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta seuraavia rangaistuksia.
- Pelastusalan työhyvinvointiin kiinnitetään erityistä huomiota. Pelastusalan posttraumatyöpajojen jatkuminen varmistetaan.

Kansallinen hanke työturvallisuuden parantamiseksi

- Pelastusalan työhyvinvoinnin seurannan työkalu.
- Selvitys pelastusalan työturvallisuuden parantamisen tarpeista.
- Kerätään jo kentällä käytössä olevat hyvät käytännöt jaettavaksi valtakunnallisesti.
- Posttraumatyöpajojen jatkon selvittäminen
- Suojavarusteiden kehittäminen Pelastustoimen suoja-asuja koskevan esiselvityshankkeen toimenpidesuosituksen perusteella
- Hyvän työn ohjelma sisältämään SOTE-toimenpiteiden lisäksi myös pelastustoimeen liittyvät toimenpiteet.
- OM/SM/TEM valmistelee tarvittavat lakimuutokset

Ohjauksen yhteensovittaminen

- Ohjauksen yhteensovittamisella tavoitellaan uudistuksen tavoitteiden saavuttamista: palvelujen yhdenvertaisuuden turvaamista ja kustannusten kasvun hillintää sekä kustannusvaikuttavuutta.
- Valtiovarainministeriön tehtäväksi tulee sovittaa yhteen valtioneuvostossa tehtävää hyvinvointialueiden ohjausta. Lähtökohtana on se, että valtioneuvostossa tehtävä hyvinvointialueiden ohjaus on yhteensopivaa valtioneuvoston asettamien julkisen talouden finanssipoliittisten tavoitteiden kanssa.
- Käytännössä hyvinvointialueiden ohjauksessa ja hyvinvointialueita koskevan lainsäädännön valmistelussa alueiden toimintaa ja taloutta arvioidaan aiempaa kattavammin kokonaisuutena.
- Päällekkäiset lakisääteiset ohjausvälineet kuten neuvottelukunnat ja valtakunnalliset tavoitteet yhdistetään. Tavoitteena on nykyistä selkeämpi ja tehokkaampi ohjausrakenne.

Alueen yleiskatsaus ja huomiot hallitusohjelmasta

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Nosto hallitusohjelmasta

Neuvotteluissa käsitellään seuraavia asiakokonaisuuksia:

...

5) järjestämisvastuun toteuttamisen edellyttämä riittävä henkilöstö, osaaminen, toimintakyky, valmius ja oma palvelutuotanto;

...

2.6 Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen

”Arvioidaan ja tarvittaessa kevennetään hyvinvointialueen riittävään omaan palvelutuotantoon liittyvää sääntelyä. Sääntelyn tulee mahdollistaa hyvinvointialueiden tarkoituksenmukainen toiminta ja yhteistyö, myös yhtiömuodossa, eikä sääntely saa luoda keinotekoista estettä palvelujen hankkimiselle yksityiseltä palveluntuottajalta, kolmannelta tai neljänneltä sektorilta. Toteutetaan yksityisen palveluntuottajan alihankintaa koskien alihankintatyöryhmän esittämät lakimuutokset. **Luovutaan sote-järjestämislain 12 §:ssä säädetystä päivystyksen hankinnan kiellosta soveltuviissa päivystystoiminnoissa ja niin kutsutusta virkalääkärivaatimuksesta hoidon tarpeen arvioinnissa, mikäli perustuslaki ja potilasturvallisuuden varmistaminen sen mahdollistavat.** Hyvinvointialueen päätös palvelutuotantotavasta on aina perusteltava.”

Kuuntelupöytä 1:26

Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (ps.) on myös pitänyt mahdollisena, että aluehallitus olisi ymmärtänyt ministeriön lausunnon väärin. Kuva: Silja Vitela / Yle

Yle 23.10.2023:

”Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuson (ps.) mukaan nykyinen hallitus aikoo muuttaa sote-järjestämislakia niin, että Meri-Lapin sote-ulkoistuksen kaltainen ulkoistus olisi mahdollista. – On harmillista, että lainsäädäntöön on viime kaudella tämä ”dead line” annettu, sillä **lainsäädäntöä on tarkoitus tällä kaudella muuttaa siten, että tällainen ulkoistus olisi mahdollista**, Juuso kirjoittaa sosiaalisessa mediassa. Juuson mielestä tässä hetkessä sopimusta pitäisi jatkaa muutettuna. – Voimassa olevan lainsäädännön mukaan Länsi-Pohja Mehiläisen sopimus tulee järjestämislain vastaisena irtisanoa tai mitätöidä viimeistään 31.10.2023 eli ihan kohta. Sopimusta voidaan kuitenkin jatkaa muutettuna siten, että lain vaatimuksia ei rikota, Juuso kirjoittaa. Juuso on myös pitänyt mahdollisena, että aluehallitus olisi ymmärtänyt ministeriön lausunnon väärin.”

4. Alueen tilanne – palveluiden toteutuminen ja talouden tila

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

4.1 Hyvinvointialueen tilannekuvaraportti ja asiantuntija-arviot

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Alueen yleiskatsaus

- **Hyvinvointialueen toimintojen ja käytäntöjen rakentaminen on aloitettu, mutta vielä kesken** (*Lapin hyvinvointialueen aluevaltuusto päätti strategian hyväksyessään helmikuussa 2023 myös periaatelinjauksista, joiden pohjalta strategian toteuttamisohjelmat valmistellaan. Talouden tasapainottamisohjelma etenee päätöksentekoon viimeistään huhtikuussa 2024.*)
- *Lapin hyvinvointialueen ja Länsi-Pohja Mehiläisen väliset sopimusasiat*

Kevään 2023 neuvotteluiden keskeiset seurattavat asiat

- Toiminnan ja talouden uudistusohjelma
- Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus
- Hoito- ja palveluvelka
- Ammatillisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys

THL:n arviointiraportin keskeiset huomiot

- **Perustason palveluissa on suuria haasteita ja alueellisia eroja.** *(Palvelujen saatavuutta haastavat pitkät hoitojonot ja henkilöstöpula. Toiminnan uudistaminen ja talouden tasapainottaminen on välttämätöntä, jotta alue kykenee järjestämään tarpeenmukaiset palvelut väestölleen)*
 - **Avosairaanhoidon ja suun terveydenhuollon hoitoon pääsy vaihtelee alueen sisällä.** *Mielenterveysindeksi on maan korkeimpien joukossa*
 - **Alueen palvelurakenne on raskas painottuen erikoissairaanhoidon, alueella on kaksi keskussairaala, ja niiden toiminnan yhtenäistäminen on kesken**
 - **Alueen yhtenä strategisena tavoitteena on resurssien suuntaaminen aiempaa enemmän korjaavista palveluista ehkäisevään**
- **Henkilöstön saatavuuden turvaaminen** *(Hyvinvointialueella on monin paikoin vaikeuksia turvata riittävä henkilöstön saatavuus, mm. sosiaalityön ja hoitotyön osalta.)*

Taloudellinen tilanne

Nimi	8/2023 TOT2023, M€	TAS2023, M€	TPE2023, M€	TOT/TAS%	TPE vs TAS muutos%
▲					
Toimintatulot	78,7 milj.	130,7 milj.	139,8 milj.	60 %	7 %
Toimintamenot	684,6 milj.	1005,6 milj.	1 027,3 milj.	68 %	2 %
TOIMINTAKATE	-605,8 milj.	-874,9 milj.	-887,5 milj.	69 %	-1 %
Valtion rahoitus	583,4 milj.	858,2 milj.	882,1 milj.	68 %	3 %
Rahoitustulot ja -menot	-0,9 milj.	-3,0 milj.	-3,0 milj.	29 %	-1 %
VUOSIKATE	-23,2 milj.	-19,7 milj.	-8,4 milj.	118 %	57 %
Poistot ja arvonalentumiset	12,0 milj.	23,9 milj.	23,7 milj.	50 %	-1 %
Satunnaiset erät	0,0 milj.	0,0 milj.	0,0 milj.	NaN	NaN
Tilinpäätössiirrot + (-)	0,0 milj.	0,4 milj.	0,4 milj.	0 %	-18 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-35,2 milj.	-43,1 milj.	-31,7 milj.	82 %	26 %
Lainakanta	194,0 milj.	194,5 milj.	194,5 milj.	100 %	0 %

- Taulukon alijäämän ennuste (-32 me) valtiokonttorin 06/2023 talousraportoinnista
- Uusimmat ennusteet selvästi enemmän (10/2023 arvio -86 me)
- Merkittävimmät investoinnit kohdistuneet Lapin keskussairaalaan.
- Alue on hakenut lainanottovaltuutta vuodeksi 2024.

ICT

- Alueen investointisuunnitelmassa 2024-2027 ICT:n ja muiden aineettomien hyödykkeiden osuus on sosiaali- ja terveydenhuollon osalta 26,563 M€. Suunnitelma sisältää asiakas- ja potilastietojärjestelmien uudistuksen sekä tiedolla johtamisen tukea.
- THL arvioinnissa nostetaan esiin, että merkittävä osa alueen investoinneista kohdistuu ICT:hen.
- Asiointia digitaalisesti sote-ammattilaisten kanssa on Lapin hyvinvointialueella kansallista keskiarvoa 21 % vähemmän, eli 20 % vuonna 2022.

AVI arviointiraportin keskeiset huomiot

Onnettomuuksien ehkäisytehtävien palvelutason toteutuminen: Lapin pelastuslaitoksen tuottama ohjaus- ja neuvontapalvelu on toteutettu suunnitelmallisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Turvallisuusviestinnän osalta palvelutasopäätöksen mukaista 10 % väestön kohtaamistavoitetta ei saavutettu. Pelastustoimen valvonta on vuonna 2022 toteutunut Lapin pelastuslaitoksen valvontasuunnitelman mukaisesti riskialttiimpien A1–A6-paloturvallisuusluokan kohteiden osalta. Muiden kohteiden valvonta ei toteutunut Lapin valvontasuunnitelman mukaisesti. Pelastuslaitos seuraa säännöllisesti alueen onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä. Pelastuslaitoksella ei ole riittävää kykyä saadun tilastoaineiston analysointiin ja saatujen tulosten hyödyntämiseen onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä.

Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen: Hyvinvointialueella on kolme I-II-riskiluokan ongelmaruutua, jotka sijaitsevat Torniossa ja Rovaniemellä. Ongelmaruuduissa ei ole vuosina 2019–2022 kertaakaan saavutettu sisäministeriön asettamaa 50 %:n toteumaa pelastustoiminnan toimintavalmiudessa. Muilla alueilla kiireellisen pelastustoiminnan toimintavalmiusaikojen toteumassa ei ole huomattavia puutteita. Henkilövahvuuden osalta sopimuspalokuntien henkilöstön satavuus päiväaikana tapahtuviin hälytystehtäviin, erityisesti harva-alueella, aiheuttaa merkittävän puutteen.

Varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutuminen: Lapin pelastuslaitoksen VSS-varautumisen suunnitelmat eivät ole pelastuslain mukaiset sodanajan uhka-arvion ja valmiuslain 121 §:n poikkeusolojen väestön siirtoja koskevan suunnittelun osalta. Pelastuslaitoksen henkilöstön VAP-varaukset ovat ajantasaiset. Rakennus- ja työkonevarausten varaukset ovat puutteelliset. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan pelastuslaitoksen poikkeusolojen johtamistilojen suojaustaso, Rovaniemen pelastusaseman johtokeskusta lukuun ottamatta, ei ole riittävä.

4.2 Alueen muutos- ja uudistusohjelma

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Muutosohjelma ja talouden sopeuttaminen Lapin hyvinvointialueella

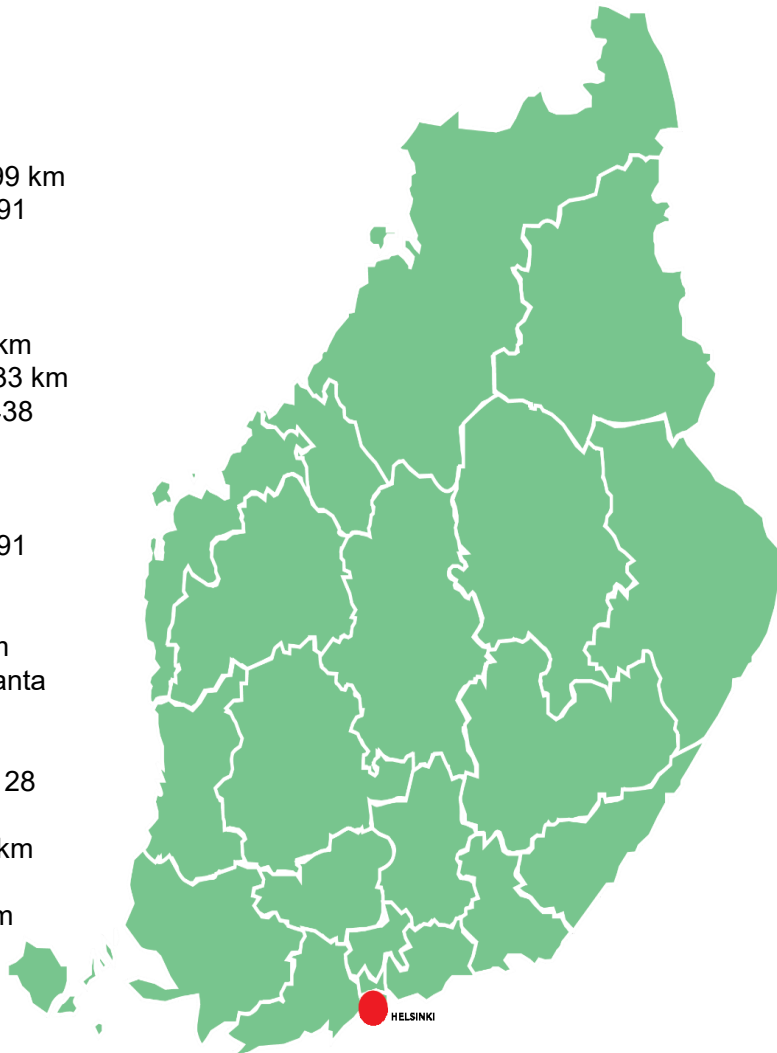
Lapin hyvinvointialueella palveluiden järjestämisen ohjelma, mikä jakautuu useampaan alaohjelmaan, on muutosohjelman luonteinen ja siinä arvioidaan mm. strategisesti merkittävimpien palvelukokonaisuuksien osalta palvelukehityksen mahdollisuuksia, välttämättömiä muutostarpeita palvelurakenteessa ja arvioidaan eri järjestämisen vaihtoehtoja. Talouden tasapainottaminen toteutetaan kiinteänä osana palveluiden järjestämisen ohjelmaa, johon liittyen valmistelussa on tällä hetkellä useita eri selvityksiä;

- 1) Selvitys palveluverkostosta
- 2) Digitaalisten palvelujen tuottamisen malli
- 3) Erikoissairaanhoidon sairaaloiden työnjako, palvelutaso sekä jalkautuva erikoissairaanhoido
- 4) Hyvinvointialueen vuodeosastohoidon tarpeenmukainen kokonaisuus
- 5) Pienten asiointialueiden palvelutuotannon malli
- 6) Hyvinvointialueen yhteinen tilannekeskus- / resurssiohjaustoiminto
- 7) Ensihoitopalvelu osana sotien palvelukokonaisuutta
- 8) Kolpeneen palvelukeskuksen kokonaisuuden selvittäminen
- 9) Ikääntyneiden asumispalveluiden riittävän oman tuotannon määrittely
- 10) Eri asiakasryhmien asumisen järjestämiseen liittyvät investointitarpeet ja hankkeiden toteuttamisvaihtoehdot
- 11) Oman sidosyksikköyhtiön perustaminen tukemaan henkilöstön saatavuutta
- 12) Oman rekrytointitoiminnon käynnistäminen

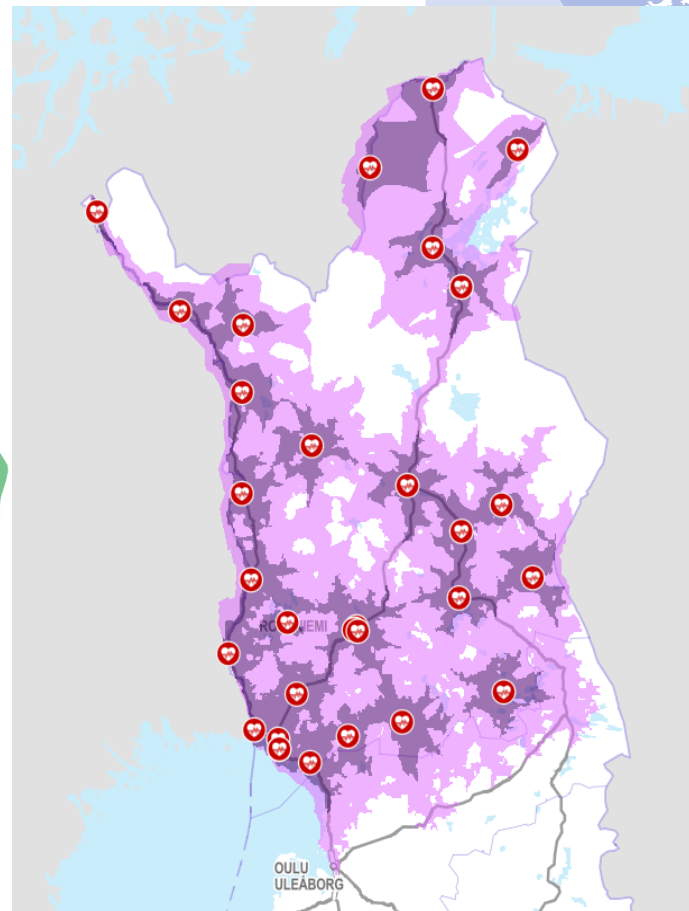
Aluehallitus päätti lisäksi (6.9.2023 § 324), että syksyn 2023 ja alkuvuoden 2024 aikana valmistellaan viimeistään huhtikuussa 2024 päätettäväksi **tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma, jolla taloutta sopeutetaan pysyvästi vähintään 45 miljoonalla eurolla**

Välimatkoja Lapissa

- Rovaniemi – Nuorgam 499 km
– Vrt. Helsinki – Kokkola 491 km
- Kemi – Nuorgam 614 km
– Vrt. Helsinki – Oulu 611 km
- Rovaniemi – Kilpisjärvi 433 km
– Vrt. Helsinki – Joensuu 438 km
- Kemi – Kilpisjärvi 489 km
– Vrt. Helsinki – Kokkola 491 km
- Rovaniemi – Ivalo 288 km
– Vrt. Helsinki – Lappeenranta 223 km
- Rovaniemi – Sodankylä 128 km
– Vrt. Helsinki – Lahti 110 km
- Rovaniemi – Kemi 114 km

Tk-verkosto saavutettavuus, ajoaika 30min ja 60 min

SOTE-KIINTEISTÖT: 3+1 VUOKRATUT KOHTEET

- Perustietoja
 - Kohteita 230, joiden pinta-ala 160 000m²
 - Hyvinvointi- ja terveyskeskuksia 45%
 - Vanhushoiva 35%
 - Kehitysvammaisten palvelut 7%
 - Muut 8 %
 - Toimistot 5%
 - Vuokra 28,141 M€/v,
 - ka. rakennusvuosi -81, yli 40 v vanhoja kohteita 106
 - Käynnistetään tilakannan arviointi
 - Nykytila ja käyttöaste
 - Korjausvelka
 - Muuntojoustavuus
 - Kohteen elinkaaren ja tarpeen arviointi (3+1 jälkeen)
 - Kustannustehokkaat ratkaisut
 - Toimitilojen järjestäminen ja organisointi?

Sotekeskus -verkosto

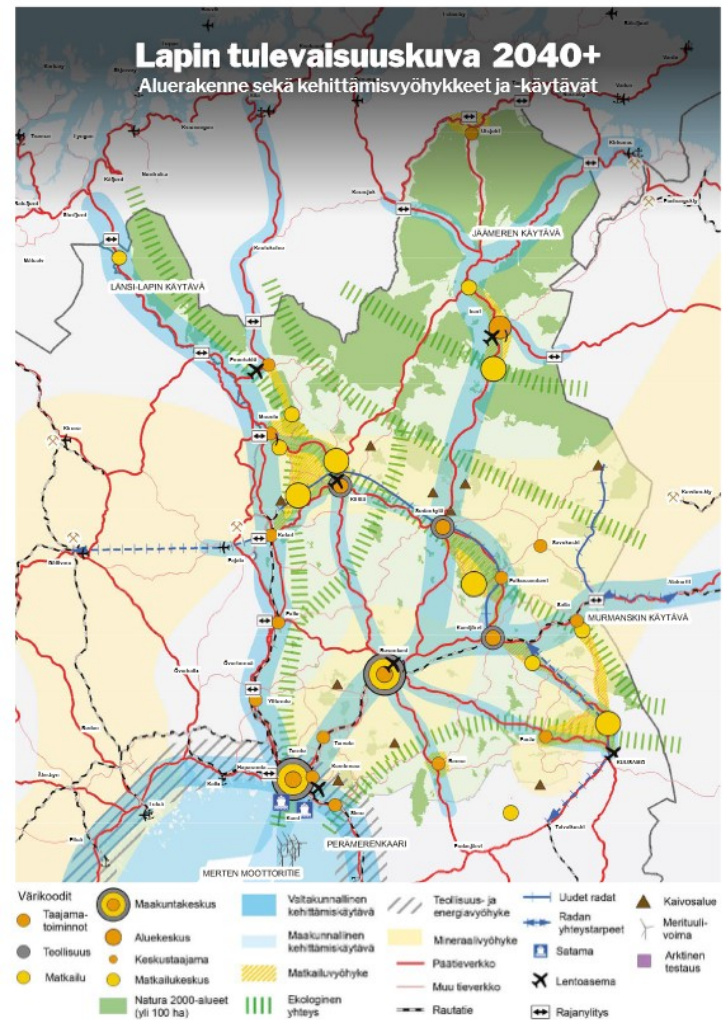
Aluevaltuuston työpaja 22.8.2023

Aluevaltuuston näkemyksen mukaan Lapin hyvinvointialueen sote-keskusverkoston jatkovalmistelun pohjana on Lappi-sopimusta noudatteleva skenaario: vahvat maakuntakeskukset ja aluekeskukset.

Skenaariossa palveluverkosta kehitetään koko hyvinvointialuetta palvelevien sote-keskusten (1-3) sekä laajan palvelun alueellisten sote-keskusten (4-6) suuntaan, joita täydennetään sote-asemilla ja pisteillä väestön palvelutarpeiden mukaisesti.

Lapin hyvinvointialueen tulevaisuuden palveluverkoston muodostamisen periaatteena on, että palveluverkosto uusiutuu ja joustavoituu asiakastarpeiden ja niiden muutoksen mukaan, jolloin alueiden väestörakenteen ja niiden muutosten vaikutukset palvelutarpeeseen ja kysyntään huomioidaan vaihtoehtojen suunnittelussa. Keskeinen periaate on myös, että hyvinvointialueen asukkaat saavat tarvitsemansa palvelut yhdenvertaisesti asuinpaikastaan riippumatta.

Tulevaisuuden palveluverkosta koskevassa selvityksessä toteutetaan vaihtoehtoja sote-keskusten / sote-asemien / sote-pisteiden ja pelastusasemien fyysiselle sijainnille sekä niiden palveluvalikoimiin ja palvelutasoihin huomioiden Lapin hyvinvointialueen strategiset tavoitteet ja väestön tulevaisuuden palvelutarpeet. Esityksessä huomioidaan tulevaisuuden uudenlaiset palvelumallit, mm. digitalisaation ja uudenlaisten liikkuvien ja mobiilipalveluiden mahdollisuudet.

Sosiaalipalveluiden kehityskohteet

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Palvelurakennetta kevennetään ehkäisemällä kodin ulkopuolelle sijoittamisen tarvetta. Monialainen yhteistyö ja palveluohjaus toteutuu perhekeskustoimintamallilla ja tuomalla palvelut saataville opiskeluhuollon yhteyteen. Panostetaan matalan kynnyksen mielenterveyspalveluihin, vanhemmuuden tukeen sekä perhe- ja verkostotyön osaamiseen.

Ilmiöt, joihin nuoret toivovat aikuisten vaikuttavan:

- Kiusaaminen
- Mielenterveysongelmat
- Väkivalta
- Kouluterveyskyselyssä nousi lisäksi vanhempien alkoholin käyttö

Palveluiden saatavuus, saavutettavuus ja henkilöstön riittävyys

Ikääntyneiden ja vammaisten palveluissa esitetään siirryttävän palveluiden koordinaatiosta keskitettyyn johtamiseen viranomaistoiminnassa ja asiakas- ja palveluohjauksessa.

- Ikääntyneiden palvelurakenne painottunut ympärivuorokautiseen palveluasumiseen – rakenteen keventäminen ja uudenlaiset palvelukonseptit (peittävyden laskeminen).
- Vammaispalvelussa erityisen tuen ja kuntoutuksen yksikköä koskeva selvitys käynnistymässä palvelurakenteen keventämiseksi.
- Henkilöstön saatavuushaasteet edellyttävät eri ammattiryhmien välistä tehtävärakenteen tarkastelua- erityisesti sosiaalityöntekijät ja sosiaalihoajaat.
- Työskentely nykyistä enemmän alueellisesti- yhteiset tietojärjestelmät. Päätös Saga-järjestelmän käyttöönotosta tehty.

Sairaanhoidon ja kuntoutuksen kokonaisuutta uudistetaan vaiheittain

- Sairauksien hoidossa ja kuntoutuksessa kustannusvaikuttavuutta parannetaan ensi vaiheessa parantamalla hoidon jatkuvuutta, säätämällä palveluaikoja, lisäämällä henkilöstön yhteiskäyttöä ja yhtenäistämällä toimintaa, sopeuttamalla akuuttihoitoon sairaansijat akuuttihoitoon tarpeeseen, kuntoutuksen tarpeenmukaisella kohdentamisella ja vähentämällä suunnittelemattomia tai kalliita ostopalveluita, mm. henkilöstövuokrausta.
- Perusterveydenhuollon toiminnallisella vahvistamisella tavoitellaan kansansairauksien vähenemistä ja komplikaatioiden vähenemistä sekä väestön toimintakyvyn kohentumista, millä alennetaan raskaiden palvelujen, esim. hoivapalvelujen tarvetta.
- Toisessa vaiheessa keskeinen kehittämiskohde on erikoissairaanhoidon yhteentoimivuus hyvinvointi- ja yhteistyöalueella, erikoissairaanhoidon omavaraisuuden lisääminen kustannusvaikuttavasti, tuottavuuden kehittäminen sekä päällekkäisen valmiuden vähentäminen. Edellyttää Mehiläinen Länsi-Pohjan sopimusmuutoksen hallittua ja sujuvaa toimeenpanoa.
- Potilastietojärjestelmien uudistamisen jälkeen tavoitellaan vaikuttavuutta lisää digipalveluilla ja automatisoinnilla sekä monipaikkaisella työllä, resurssien yhteiskäytöllä, hoitoprosessien sujuvuudella ja potilaiden laajemmalla valinnanvapaudella sekä hyödyntämällä laadukkaampaa ajantasaista tietopohjaa palvelujen suunnittelussa ja toteutuksessa.
- Päällekkäistä valmiutta vähennetään, päivystysaikaista palveluohjausta vahvistetaan ja resurssit sovitetaan yhteen joustavasti paikallisesti ja etätuetusti.

- Tehtävämäärän kasvuennuste 9-10% (2023) → vahva kasvunäkymä myös tuleville vuosille (matkailun kasvu, huoltovarmuustie, kaivokset, NATO ym.), mikä kasvattaa palvelutarvetta.
- Pelastustoimen toimialan päätoimisen henkilöstön veto- ja pitovoima on valtakunnallisesti tarkasteltuna ollut hyvä ja työhyvinvointitulokset kehittyneet myönteisesti.
- Palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman toteutuminen seuraavan 5-vuoden aikana turvaa perustoimintavalmiuden Lapin alueella.
- Harva pelastusasemaverkko ja sopimuspalokuntalaisten heikko päiväaikainen saatavuus korostaa ammattihenkilöresurssin vahvistamista riskipitoisimmilla alueilla.
- Sopimuspalokuntalaisten kokonaismäärä on riittävä, mutta alueelliset erot ovat suuret.
- Pelastustoimen toimintavalmiuspuutteet I-riskialueilla kyetään poistamaan, jos uusi Rovaniemen pelastusasema saadaan rakennettua Lampelaan ja sopimusjärjestelyt toteutettua Tornion alueella.
- Onnettomuuksien ehkäisyn kokonaisuuden suorituskyky on kehittymässä täyteen suorituskykyyn 2024-2025 aikana, mikä parantaa toiminnan tuloksellisuutta riittävälle tasolle
- Datat analysointikykyä pyritään parantamaan HVA-tasoisesti onnettomuuksien ehkäisyn ja omavalvonnan näkökulmista, pelastuslaitoksella ei ole siihen resursseja.
- Väestönsuojelun ja varautumisen kokonaisuuden henkilöresursseja on vahvistettu vuonna 2022 ja kokonaisuuden palvelutaso saataneen lakisääteiselle tasolle 2024-2025.
- Pelastuslaitoksen huomattava investointivelka vaarantaa toimintavarmuuden ja mahdollisuudet parantaa esim. johtamistilojen suojaustasoa (myös AVI arvio).
- Myös työturvallisuuden parantaminen edellyttää kykyä investoida varusteisiin ja kalustoon.

Digitaalisten palvelujen nykytila Lapissa

- Hyvinvointialueella paljon erilaisia digitaalisia/sähköisiä sote-palveluita, mm.:
 - Ajanvaraus (10 järjestelmää, n. 650 000 varausta/v)
 - Chatit, hoitokeskustelut (4 järjestelmää)
 - Oire- ja palveluarviot (6 järjestelmää, osa hyödyntää tekoälyä, AI)
 - Terveystarkastukset (4 järjestelmää)
 - Itse- ja omahoito (6 järjestelmää, esim. Terveyskylän kävijämäärä 67 200/v)
 - Yhteydenottokanavat ja laskurit (5 eri järjestelmää)
 - Viestit, neuvonta, etämittaukset sekä esi- ja seurantatiedot (ainakin 25 järjestelmää, n. 230 erilaista palvelua)
 - Etätapaamiset ja –etävastaanotot (3 järjestelmää)
- Hyvinvointialueella ei ole vielä yhtenäistä sähköisen asioinnin portaalia
- Valmistelussa digitaalisten palvelujen tuotantomalli –selvitys (valmistuu 2023) ja digitaalisen sote-keskuksen perustaminen (aloitus 2024)
- Erityisesti huomioitavaa digitaalisten palvelujen kehityksessä: alueen demografiset tekijät ja alueen infrastruktuuri

1. Koko hyvinvointialue

Tuloslaskelma (1 000 €)			
Hyvinvointialue	Muutettu TA 2023	Kehys 2024	TP-ennuste
Toimintatuotot	139 823	139 823	132 123
Myyntituotot	38 215	41 538	20 339
Maksutuotot	48 931	48 567	53 741
Tuet ja avustukset	40 033	36 319	45 179
Muut toimintatuotot	12 644	13 399	12 863
Toimintakulut	-1 056 299	-1 061 163	-1 074 412
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-364 219	-373 997	-369 793
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-79 834	-82 568	-82 016
Muut henkilösivukulut	-15 078	-15 698	-15 106
Palvelujen ostot	-429 575	-452 646	-445 084
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-72 220	-77 780	-72 547
Avustukset	-27 818	-19 870	-26 039
Muut toimintakulut	-67 555	-60 908	-63 827
Sopeuttamistarve		22 305	
Toimintakate	-916 476	-921 340	-942 289
Valtion rahoitus	877 878	924 930	879 591
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	35	1 000	1 300
Muut rahoitustuotot	60	60	60
Korkokulut	-3 056	-4 350	-4 310
Muut rahoituskulut	-15	-300	-300
Vuosikate	-41 574	0	-65 948
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-20 165	-24 420	-20 165
Arvonalentumiset			
Satunnaiset erät			
Satunnaiset tuotot			
Satunnaiset kulut			
Tilikauden tulos	-61 739	-24 420	-86 113
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	352		352
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)			
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	9		9
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-61 378	-24 420	-85 752

Lapin
hyvinvointialue

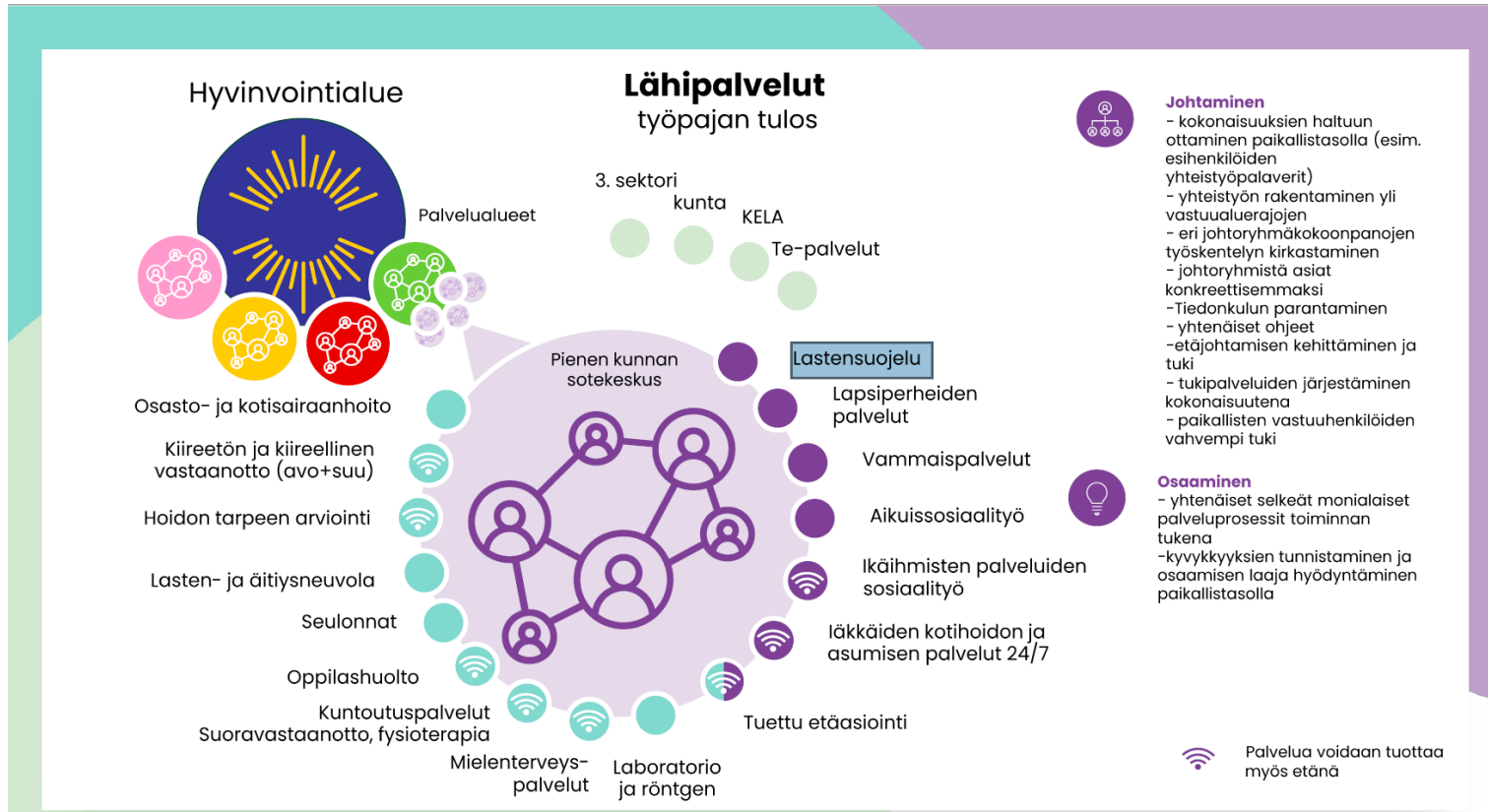
Tuloslaskelma

4.3 Alueen oma nosto (sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen erityiskysymykset)

Tarkennus osion aiheesta

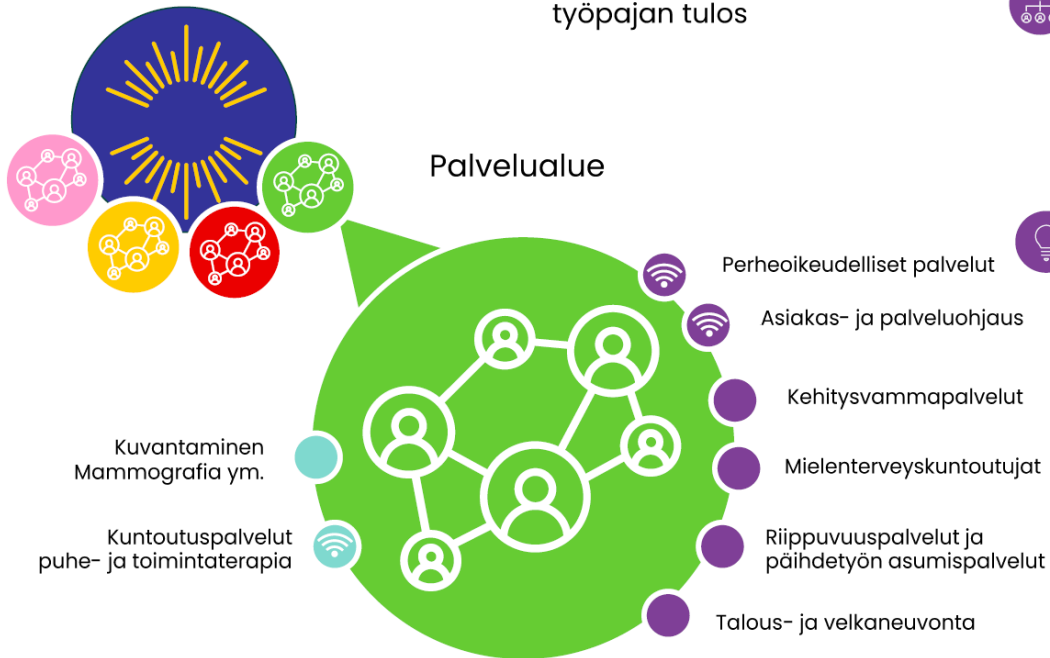
VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Pienten asiointialueiden palvelujen järjestäminen kustannusvaikuttavasti on yksi kriittinen menestystekijä Lapin hyvinvointialueelle.

Alueella tuotetut palvelut

työpajan tulos

Johtaminen

- ostopalveluiden vähentäminen ja palvelualueen osaamisen laajempi hyödyntäminen
- alueellinen rekrytointi
- eri johtoryhmäkoonpanojen työskentelyn kirkastaminen
- yhteistyön lisääminen palvelualueen sisällä palveluiden järjestämiseksi

Osaaminen

- ammatillisen vertaistuen järjestäminen ja konsultaatiokäytäntöjen kehittäminen
- ammatillisten verkostojen luominen palvelualueen sisällä yli kuntarajojen

Palvelua voidaan tuottaa myös etänä

Väestötiedot pienet asiointialueet

Taulukko 1. Pelkosenniemen asukkaiden ikäjakauma vuonna 2022 (Tilastokeskus 2022).

Ikäjakauma	Pelkosenniemi (henkilömäärä)
0–14-vuotiaat	94
15–64-vuotiaat	502
65–74-vuotiaat	206
yli 75-vuotiaat	145
Yhteensä	947

Taulukko 2. Savukosken asukkaiden ikäjakauma vuonna 2022 (Tilastokeskus 2022).

Ikäjakauma	Savukoski (henkilömäärä)
0–14-vuotiaat	103
15–64-vuotiaat	536
65–74-vuotiaat	197
yli 75-vuotiaat	152
Yhteensä	988

5. Johtopäätökset

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

5.1 Yhteinen näkemys alueen tilanteesta (neuvottelusta)

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Yhteinen näkemys alueen tilanteesta

- Tämä osio täytetään neuvotteluissa

5.2 Vaikutukset STM ja SM selvityksiin

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Vaikutukset STM ja SM selvityksiin

- Mahdolliset vaikutukset STM ja SM selvityksiin

5.3 Mahdolliset toimenpidesuosituksset

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Mahdolliset toimenpidesuosituksset

Lappi

VM:n ja STM:n suositusehdotukset:

1. Alueen on merkittävästi vauhditettava päätöksentekoa toiminnan ja palveluiden uudistamiseksi sekä talouden tasapainottamiseksi.
2. Alueen on kevennettävä palvelurakennetta ja -verkkoa sekä lisättävä digitaalisten palveluiden käyttöä.
3. Alueen tulee tarkistaa sairaalapalvelujen työnjakoa vastaamaan palvelutarpeen mukaista palveluiden saatavuutta ja kustannusvaikuttavuutta.
4. Alueen on tunnistettava, suunniteltava sekä toimeenpantava tarvittavat toimet vuokratyön käytön vähentämiseksi.
5. Alueen on nopeutettava ja vahvistettava YTA-yhteistyötä.

SM:n suositusehdotukset:

6. Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
7. Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
8. Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
9. Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
10. Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

5.4 Jatkotoimenpiteistä sopiminen

Tarkennus osion aiheesta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Jatkotoimista sopiminen

- Seurattavat asiat ja seurantatapa

6. Tilaisuuden päätös

KIITOS!

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Alueen yleistilanne

Budjetti elänyt paljon matkan varrella, alijäämä mennyt huonompaan suuntaan. Lähtökohta että vuosikate saadaan nolnaan. Aluehallituksessa on linjattu, että huhtikuuhun 2024 laaditaan tuottavuusohjelma, arvion mukaan noin 45 me. Toiveena, että sairaalaryhmän työskentelystä tulee linjauksia, joista on apua alueen työskentelyyn. YTA-sopimus on olemassa ja työskentely on ollut aktiivista. Mehiläisin ulkoistussopimus on työllistänyt merkittävästi.

Nostona hallitusohjelmasta

”Arvioidaan ja tarvittaessa kevennetään hyvinvointialueen riittävään omaan palvelutuotantoon liittyvää sääntelyä. Sääntelyn tulee mahdollistaa hyvinvointialueiden tarkoituksenmukainen toiminta ja yhteistyö, myös yhtiömuodossa, eikä sääntely saa luoda keinotekoista estettä palvelujen hankkimiselle yksityiseltä palveluntuottajalta, kolmannelta tai neljänneltä sektorilta. Toteutetaan yksityisen palveluntuottajan alihankintaa koskien alihankintatyöryhmän esittämät lakimuutokset. *Luovutaan sote-järjestämislain 12 §:ssä säädetystä päivystyksen hankinnan kiellosta soveltuvissa päivystystoiminnoissa ja niin kutsutusta virkalääkärivaatimuksesta hoidon tarpeen arvioinnissa, mikäli perustuslaki ja potilasturvallisuuden varmistaminen sen mahdollistavat.* Hyvinvointialueen päätös palvelutuotantotavasta on aina perusteltava.”

Lappi

Hyvinvointialueen toimintojen ja käytäntöjen rakentaminen on vielä kesken. Lapin hyvinvointialueen aluevaltuusto päätti strategian hyväksyessään helmikuussa 2023 myös periaatelinjauksista, joiden pohjalta strategian toteuttamishjelmat valmistellaan. Aluehallitus päätti syyskuussa 2023, että talouden tasa-painottamisohjelma etenee päätöksentekoon viimeistään huhtikuussa 2024.

Väestön palvelutarve oli selvästi yli maan keskitason, kun taas tarvevakioidut menot olivat vuonna 2021 lähes maan keskitasoa. Alueen vähenevä ja keskimääräistä enemmän sairastava ja ikääntyvä väestö tarvitsee vaikuttavia perustason palveluja. **Perustason palveluissa on suuria haasteita ja alueellisia eroja.** Alueen mukaan jo kuntajärjestäjien aikana esiintynyt palvelujen aliresursointi näkyy selkeänä palveluvajeena muun muassa aikuissosiaalityössä. Avosairaanhoidon ja suun terveydenhuollon hoitoon pääsy vaihtelee alueen sisällä. Mielenterveysindeksi on maan korkeimpien joukossa, kuitenkin perusterveydenhuollon mielenterveyskäynnit vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna. Erikoissairaanhoidon on päässyt pääosin hoitotakuun puitteissa. **Alueen palvelurakenne on raskas painottuen erikoissairaanhoidon, alueella on kaksi keskussairaala, ja niiden toiminnan yhtenäistäminen on kesken.** Mehiläinen Länsi-Pohja Oy:n kanssa tehtyä sopimusta koskeva selvitys on toimitettu sosiaali- ja terveysministeriöön lokakuussa 2023. Lasten ja nuorten psykiatrisen hoidon saatavuudessa on kahden keskussairaalan välillä suurta eroavaisuutta. Alueen yhtenä strategisena tavoitteena onkin resurssien suuntaaminen aiempaa enemmän korjaavista palveluista ehkäisevään, missä Hyte- ja kuntien kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeällä sijalla, mikä luonnollisesti edellyttää käytännön rakenteita ja toimintamalleja.

Alueen suurimmat ongelmat liittyvät henkilöstön saatavuuteen. Vuokratyövoimaa on jouduttu käyttämään entistä enemmän. Sosiaalipalveluissa rekrytointihaasteita on ollut erityisesti sosiaalityöntekijöiden ja hoitotyöntekijöiden osalta. Ikäihmisten ympärivuorokautisen hoidon yksiköistä noin 35 prosenttia täytti 0,7 henkilöstömitoituksen. Terveyspalveluissa henkilöstöpulaa on ollut erityisesti sairaanhoitajista, lähihoitajista, hoiva-avustajista ja kättilöistä, vajeen painottuessa entisen Lapin sairaanhoitopiirin alueelle. Marraskuussa valmistuvalla henkilöstöohjelmalla pyritään vastaamaan henkilöstön saatavuuteen liittyviin haasteisiin. Alue osallistuu myös Pohjois-Suomen yhteistyöalueen kehittämishankkeen osioon, jolla vaikutetaan muun muassa henkilöstön osaamiseen.

Talouden sopeuttamistarve on vähintään 45 miljoonaa euroa, joten muutosohjelman toteutukseen ja toimeenpanoon tuleekin kiinnittää erityistä huomiota, jotta alue pystyy vastaamaan sekä rakenteellisiin että toiminnallisiin haasteisiin.

Onnettomuuksien ehkäisytehtävien palvelutason toteutuminen: Lapin pelastuslaitoksen tuottama ohjaus- ja neuvontapalvelu on toteutettu suunnitelmallisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Turvallisuusviestinnän osalta palvelutasopäätöksen mukaista 10 % väestön kohtaamistavoitetta ei saavutettu. Pelastustoimen valvonta on vuonna 2022 toteutunut Lapin pelastuslaitoksen valvontasuunnitelman mukaisesti riskialttiimpien A1–A6-paloturvallisuusluokan kohteiden osalta. Muiden kohteiden valvonta ei toteutunut Lapin valvontasuunnitelman mukaisesti. Pelastuslaitos seuraa säännöllisesti alueen onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä. Pelastuslaitoksella ei ole riittävää kykyä saadun tilastoaineiston analysointiin ja saatujen tulosten hyödyntämiseen onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä.

Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen: Hyvinvointialueella on kolme I-II-riskiluokan ongelmaluokkaa, jotka sijaitsevat Torniossa ja Rovaniemellä. Ongelmaluokissa ei ole vuosina 2019–2022 kertaakaan saavutettu sisäministeriön asettamaa 50 %:n toteumaa pelastustoiminnan toimintavalmiudessa. Muilla alueilla kiireellisen pelastustoiminnan toimintavalmiusaikojen toteumassa ei ole huomattavia puutteita. Henkilövahvuuden osalta sopimuspalokuntien henkilöstön satavuus päivää aikana tapahtuviin hälytystehtäviin, erityisesti harva-alueella, aiheuttaa merkittävän puutteen.

Varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutuminen: Lapin pelastuslaitoksen VSS-varautumisen suunnitelmat eivät ole pelastuslain mukaiset sodanajan uhka-arvion ja valmiuslain 121 §:n poikkeusolojen väestön siirtoja koskevan suunnittelun osalta. Pelastuslaitoksen henkilöstön VAP-varaukset ovat ajantasaiset. Rakennus- ja työkonevarausten varaukset ovat puutteelliset. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan pelastuslaitoksen poikkeusolojen johtamistilojen suojaustaso, Rovaniemen pelastusaseman johtokeskusta lukuun ottamatta, ei ole riittävä.

Muutosohjelma ja talouden sopeuttaminen Lapin hyvinvointialueella

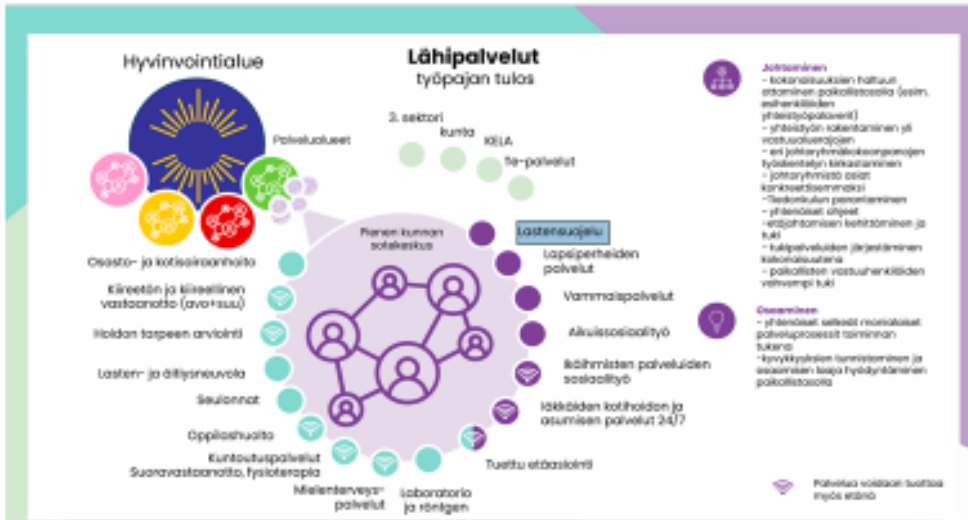
Lapin hyvinvointialueella palveluiden järjestämisen ohjelma, mikä jakautuu useampaan alaohjelmaan, on muutosohjelman luonteinen ja siinä arvioidaan mm. strategisesti merkittävimpien palvelukokonaisuuksien osalta palvelukehityksen mahdollisuuksia, välttämättömiä muutostarpeita palvelurakenteessa ja arvioidaan eri järjestämisen vaihtoehtoja. Talouden tasapainottaminen toteutetaan kiinteänä osana palveluiden järjestämisen ohjelmaa, johon liittyen valmistelussa on tällä hetkellä useita eri selvityksiä;

- 1) Selvitys palveluverkostosta
- 2) Digitaalisten palvelujen tuottamisen malli
- 3) Erikoissairaanhoidon sairaaloiden työnjako, palvelutaso sekä jalkautuva erikoissairaanhoido
- 4) Hyvinvointialueen vuodeosastohoidon tarpeenmukainen kokonaisuus
- 5) Pienten asiointialueiden palvelutuotannon malli
- 6) Hyvinvointialueen yhteinen tilannekeskus- / resurssiohjaustoiminto
- 7) Ensihoitopalvelu osana soten palvelukokonaisuutta
- 8) Kolpeneen palvelukeskuksen kokonaisuuden selvittäminen
- 9) Ikääntyneiden asumispalveluiden riittävän oman tuotannon määrittely
- 10) Eri asiakasryhmien asumisen järjestämiseen liittyvät investointitarpeet ja hankkeiden toteuttamisvaihtoehdot
- 11) Oman sidosyksikköyhtiön perustaminen tukemaan henkilöstön saatavuutta
- 12) Oman rekrytointitoiminnon käynnistäminen

Aluehallitus päätti lisäksi (6.9.2023 § 324), että syksyn 2023 ja alkuvuoden 2024 aikana valmistellaan viimeistään huhtikuussa 2024 päätettäväksi **tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma, jolla taloutta sopeutetaan pysyvästi vähintään 45 miljoonalla eurolla**

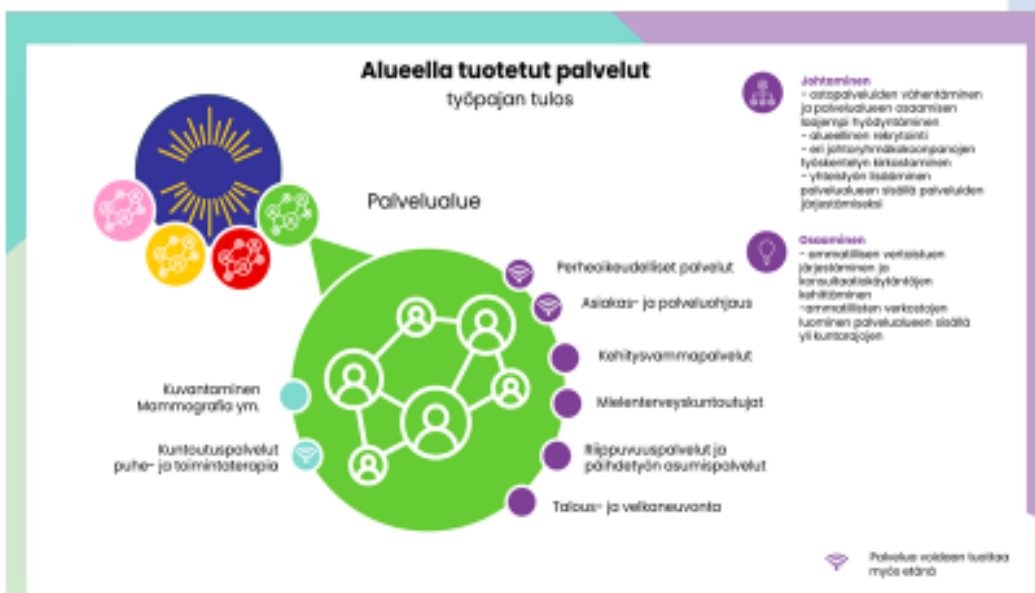
Pienten asiointialueiden palvelujen järjestäminen kustannustehokkaasti on yksi kriittinen menestystekijä Lapin hyvinvointialueelle

Pienten asiointialueiden palvelut/ hybridimalli

Pienten asiointialueiden palvelujen järjestäminen kustannusvaikuttavasti on yksi kriittinen menestystekijä Lapin hyvinvointialueelle.

Pienten asiointialueiden palvelut

Lappi

VM:n ja STM:n suositusehdotukset:

1. Alueen on merkittävästi vauhditettava päätöksentekoa toiminnan ja palveluiden uudistamiseksi sekä talouden tasapainottamiseksi.
2. Alueen on kevennettävä palvelurakennetta ja -verkkoa sekä lisättävä digitaalisten palveluiden käyttöä.
3. Alueen tulee tarkistaa sairaalapalvelujen työnjakoa vastaamaan palvelutarpeen mukaista palveluiden saatavuutta ja kustannusvaikuttavuutta.
4. Alueen on tunnistettava, suunniteltava sekä toimeenpantava tarvittavat toimet vuokratyön käytön vähentämiseksi.
5. Alueen on nopeutettava ja vahvistettava YTA-yhteistyötä.

SM:n suositusehdotukset:

6. Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
7. Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
8. Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
9. Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
10. Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.